

Skapad av	Dokument-ID		
Elin Byström och Sofie Norberg Domsic	25KS64		
Godkänd av	Datum	Rev.	Referens

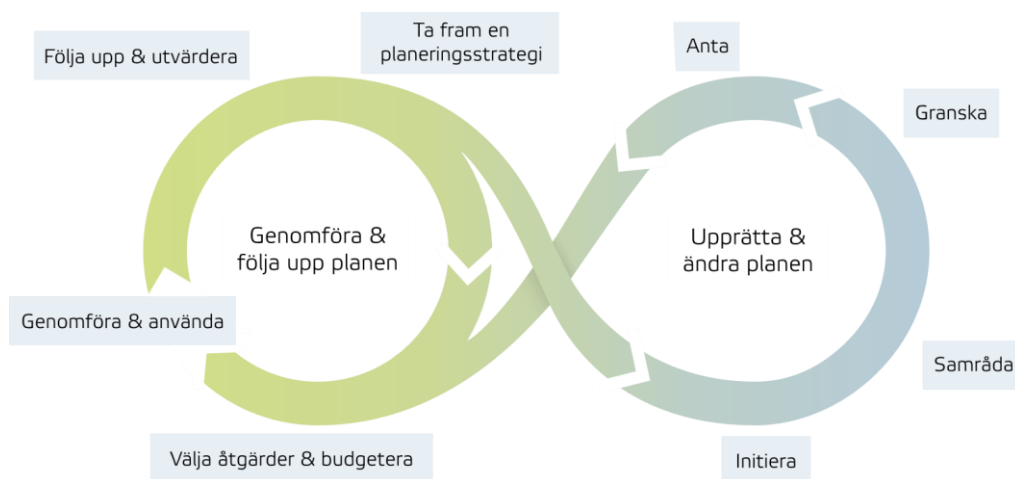
Beställning av program och process för kontinuerlig översiktsplanering

Innehållsförteckning

1. Programmets vision och strategiska koppling.....	1
2. Påverkande omgivning	4
3. Organisation, rapportering och överlämning.....	5
4. Referenser	7

1. Programmets vision och strategiska koppling

Översiktsplanen är ett strategiskt politiskt dokument som ska spegla den rådande politiska majoritetens uppfattning om byggande, mark- och vattenanvändning samt hushållning med naturresurser. Översiktsplanen behöver ingå i en kontinuerlig process där mål och strategier successivt stäms av mot det som händer i kommunen och övriga samhällsförändringar. Dessa förändringar sker i allt snabbare takt. Kommunen behöver därför löpande följa upp översiktsplanens ställningstaganden och innehåll för att utvärdera dess effekter i olika avseenden. Nya planeringsanspråk och intressen gör att översiktsplanen behöver ses över mer regelbundet för att ge stöd åt efterföljande prövningar och tillståndsgivningar. Det är den rådande politiska majoriteten som avgör vad som ska prioriteras. På så vis kan översiktsplanen bli mer pålitlig och aktuell.

Boverkets illustration över process för kontinuerlig översiktsplanering

Skapad av Elin Byström och Sofie Norberg Domsic	Dokument-ID 25KS64		
Godkänd av	Datum	Rev.	Referens

1.1. Strategisk koppling

Översiktsplanen har en viktig roll som måldokument och vägvisare mot en mer hållbar framtid. Att arbeta med kontinuerlig översiktsplanering innebär att den fysiska planeringen i högre grad kan bidra till att uppnå de fem kommunövergripande målen. Genom att ett systematiskt arbete för politisk styrning, uppdatering samt uppföljning av översiktsplan införs skapas möjligheter att samhällsutvecklingen går i linje med den politiska majoritetens vilja.

1.2. Förväntningar och leverans av programmet

Programmet ska resultera i en antagen digital översiktsplan för Gävle kommun senast två år efter ordinarie val. För kommande uppdatering av översiktsplan innebär det senast 13 september 2028. Programmet förväntas överlämna en process för fortsatt linjearbete med översiktsplanering.

Programmet består av olika faser och kommer att omfatta flera delprojekt. Strukturen i programmet är uppbyggd enligt projektmetodiken XLPM för Gävle kommun.

För att genomföra programmet och dess delprojekt krävs att cirka tre årsarbetare arbetar kontinuerligt med översiktsplaneringen. Översiktsplanen ska uppfylla lagkrav, vara aktuell och vara förankrad hos kommunkoncernen såväl som hos allmänheten och marknaden. Framtida kostnadsbehov kommer ingå i löpande verksamhetsplanering och budgetprocess.

Programmet omfattar:

- organisation och arbetssätt för att kontinuerlig översiktsplanering skapas och vidareutvecklas, inklusive arkivering
- struktur för utvärdering och uppföljning (eventuellt i form av en så kallad Planeringsstrategi enligt 3 kap 23§ PBL) säkerställs
- nya strategier implementeras i översiktsplanen och kopplingar till gällande styrdokument uppdateras
- fördjupningar slås samman med den kommuntäckande översiktsplanen
- ny struktur för digital översiktsplan upprättas som tillgängliggör den för fler samt säkerställer nya lagkrav (2 kap 5 c § PBF och Boverkets föreskrifter samt tillgänglighetsdirektivet)

Fram till hösten 2026 (nästa val) föreslås följande delprojekt att påbörjas:

1. **Mål och visionsarbete** inklusive medborgardialog
2. **Struktur** för ny digital översiktsplan
3. **Revidering och rensning** av äldre fakta

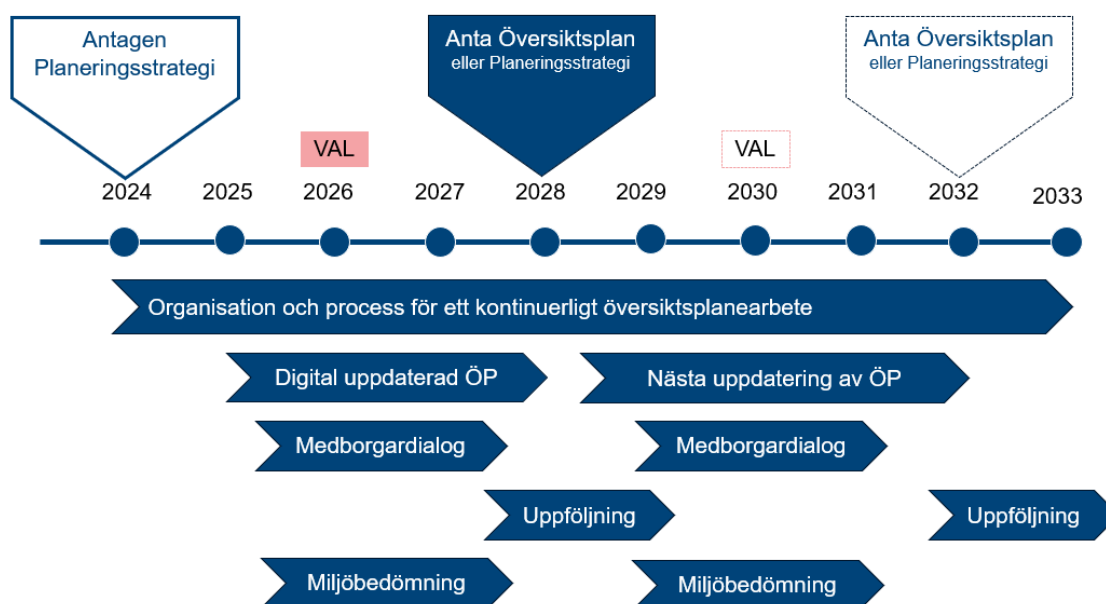
Skapad av Elin Byström och Sofie Norberg Domsic	Dokument-ID 25KS64		
Godkänd av	Datum	Rev.	Referens

4. Framtagande av nya **planeringsunderlag** och **fördjupningar** för olika teman eller ett avgränsat geografiskt område i kommunen där mer detaljerade riktlinjer för mark- och vattenanvändningen behövs. Vilka underlagen eller områden kommer att specificeras i programplanen som tas fram efter beslut om beställning. **Observera att innehållet i planeringsunderlag och fördjupningar väljs utifrån politikens önskemål och behov.**
5. **Strategisk hållbarhets/miljöbedömning-** MKB
6. **Utbildning för politiker** om översiktsplanering kommer att genomföras under 2025. Ambitionen är att fortsätta med utbildningen efter valet 2026 för att även ge nya politiker samma introduktion och förutsättningar

Personresurser som krävs fram till valet beräknas till tre årsarbetare under 2025 och 2026. Programplaneringen för följande år kommer att takta med organisationens verksamhetsplanering och budgetarbete för att säkerställa rätt funktioner och resurser.

1.3. Förväntningar på nästkommande fas (efter antagande 2028)

Programmet ska leverera en process för hur kommunen ska bedriva arbetet med kontinuerlig översiktsplanering. Det inkluderar organisation för politisk styrning, arbetssätt inom förvaltningen samt processer för uppföljning och utvärdering. Första programleveransen är beslut om uppdaterad översiktsplan 2028. Finns behov av att fortsätta hela eller delar av programarbetet kan programmet förlängas.

Tidplan och process för kontinuerlig översiktsplanering. Blocket "Digital uppdaterad ÖP" innehåller flera delprojekt (se sida 2).

Skapad av Elin Byström och Sofie Norberg Domsic		Dokument-ID 25KS64	
Godkänd av	Datum	Rev.	Referens

1.4. Programmetts prioritering

Kostnad följt av tid är högst prioriterat. Produktionsfasen beräknas pågå under ca tre år. Det finns viss möjlighet att fördela kostnader eller arbetsinsatser över olika perioder samt inom olika delprojekt. Även omfattningen av revideringarna/delprojekten kan justeras för att säkerställa programmetts prioritering och leverans. En bred förankring av arbetet behöver ske innan valet för att översiktsplaneringen inte ska drabbas av politiska svängningar. Resultatet och kvaliteten måste uppfylla lagkrav. Översiktsplanen ska också vara lätt att läsa, förstå och använda för allmänheten såväl av tjänstepersoner vid myndighetsutövning.

2. Påverkande omgivning

Översiktsplanen används som underlag av andra myndigheter och aktörer i samhällsbyggandet. Den är till exempel ett obligatoriskt underlag som Trafikverket ska ta hänsyn till vid planering av nya vägar och järnvägars sträckning. Översiktsplanen är också ett underlag för myndigheter som prövar tillstånd enligt miljöbalken.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men är ett betydelsefullt underlag för domstolar vid överprövning av detaljplaner och bygglov. Kommunen bör därför tydligt motivera sina ställningstaganden i översiktsplanen. För att kunna göra ställningstaganden krävs tid att jobba med frågeställningarna, vilket en ny process för kontinuerligt översiktsplanearbete kommer möjliggöra.

För näringslivet, exempelvis bygg-, industri-, handels- och vindkraftsföretag, är översiktsplanen vägledande vid bedömning om lämplig plats en verksamhet. För allmänheten ger översiktsplanen information om kommunens utvecklingsplaner och vilka områden och miljöer som kommunen särskilt vill värna om.

Samverkan

Den politiska majoriteten är ägare av översiktsplanen. Hela kommunkoncernen behöver involveras i arbetet. Länsstyrelsen också är en viktig intressent och samarbetspart. Angränsande kommuner är viktiga att samarbeta med då många intressen är gränsöverskridande såsom kommunikationer och naturvärden inklusive vatten.

Översiktsplanen är ett kunskapsunderlag för allmänhet, intresseorganisationer och föreningar då den visar vad kommunen satsar på att bli i framtiden och hur olika områden är planerade. Den är även ett marknadsföringsdokument som kan vägleda företag och nya invånare om möjligheterna i kommunen.

Översiktsplanearbetet har flera kopplingar och beroenden till pågående och kommande arbeten inom kommunkoncernen bland annat:

- Kommunpolitiska programmen (befintliga, samt kommande översyn)
- Klimatanpassningsstrategi (pågående)
- Attraktivitetsindex (kommande)
- Mobilitetsplan/SUMP (kommande)
- Utbyggnadsplan (kommande)

Skapad av Elin Byström och Sofie Norberg Domsic		Dokument-ID 25KS64	
Godkänd av	Datum	Rev.	Referens

- Nya vattenskyddsföreskrifter (pågående)
- Riktlinjer för bostadsförsörjning (löpande)

Miljöbedömning

Hälsa, säkerhet och miljö ska genomsyra hela planen och processen. Detta innefattar bland annat att beakta miljökonsekvenser, främja hälsosamma livsstilar och säkerställa trygg och hållbar utveckling. *Miljöbedömning enligt MB kap 6* och konsekvensanalyser är viktiga verktyg för att säkerställa att alla aspekter beaktas på ett systematiskt och hållbart sätt.

Hållbar utveckling innebär att hitta en balans mellan de sociala, ekologiska och ekonomiska aspekterna. En hållbar kommunal översiktsplan ska främja en levande, rättvis och resurseffektiv samhällsutveckling som kan möta dagens behov utan att äventyra framtida generationers möjlighet att möta sina egna behov. Det innebär att bevara naturresurser, skapa social rättvisa och säkerställa ekonomisk stabilitet och tillväxt på ett långsiktigt hållbart sätt.

Resultatet av översynen av de strategiska programmen behöver implementeras i översiktsplanen som en integrerad del i översiktsplanens målbild.

Informationssäkerhet

Programmet kan komma hantera känslig information. Informationssäkerhet i översiktsplanearbetet ska säkerställas för att ge ett effektivt skydd av kommunens information och verksamheter. Hur denna känsliga information ska hanteras ska beskrivas av programmet.

Lagstiftning

Det finns många styrande dokument och lagar som påverkar arbetet med en kommunal översiktsplan. Plan- och bygglagen är den mest centrala, men även Miljöbalken, Naturvårdslagen, Kulturmiljölagen, Kommunallagen samt EU:s och regionala riktlinjer med flera spelar en viktig roll för att säkerställa att planeringen sker på ett hållbart, rättvist och miljömässigt försvarbart sätt.

3. Organisation, rapportering och överlämning

3.1. Programmets organisation och rapportering

Politiskt beslutsorgan

Kommunfullmäktige (KF) fattar beslut om antagande av översiktsplan. Programmet ska planeras och genomföras så att beslut kan fattas under våren 2028.

Politisk styrning

Kommunstyrelsen fattar beslut om att påbörja översiktsplanearbetet samt beslut om delegationsordning där styrelsen ger delegation åt samhällsbyggnadsutskottet (SBU) att fatta beslut inom ramen för översiktsplanearbetet. I befintlig delegationsordning framgår att samhällsbyggnadsutskottet fattar beslut om samråd och granskning.

Skapad av Elin Byström och Sofie Norberg Domsic		Dokument-ID 25KS64	
Godkänd av		Datum	Rev. Referens

Programstyrgrupp (Tjänstemannastyrgrupp)

Styrgruppen bereder och förankrar frågor innan information och beslut i SBU. Styrgruppen sammanträder inför ordinarie SBU där översiktsplan kommer vara en stående punkt på agendan.

För att lyckas fånga in hela kommunens behov rörande mark- och vattenanvändningen behövs en bred grupp med representanter från samtliga sektorer. (Bolag och förbund kommer ingå i referensgruppen).

Följande funktioner föreslås ingå i programstyrgruppen (tjänstemannastyrgruppen):

- Planeringschef, Styrning och stöd Gävle
- Enhetschef Strategisk samhällsplanering, Styrning och stöd Gävle
- Etableringschef, Styrning och stöd Gävle
- Enhetschef Administrativa avdelningen (social hållbarhet), Styrning och stöd Gävle
- Verksamhetschef Bygg & miljö, Livsmiljö Gävle
- Avdelningschef tekniska, Livsmiljö Gävle
- Kulturchef, Livsmiljö Gävle
- Avdelningschef fritid, Livsmiljö Gävle
- Ekonom, Utbildning Gävle
- Utvecklingschef, Valfärd Gävle

Programsponsorn har mandat att ändra styrgruppens deltagare. Vid behov kan programstyrgruppen utökas utifrån vilka frågeställningar som ska diskuteras och vilka delprojekt som ska drivas.

Programbeställare:

- Kommunstyrelsen

Intern programbeställare:

- Planeringschef, Övergripande planering, Styrning och stöd Gävle

Programsponsor:

- Enhetschef Strategisk samhällsplanering, Övergripande planering, Styrning och stöd Gävle

Programledare:

- Planeringsstrateg, Övergripande planering, Styrning och stöd Gävle

Delprojektledare:

- Planerare från planenheten, Livsmiljö Gävle
- Eventuellt annan funktion inom förvaltningen

Programstöd:

- Kommunikationsstrateg, Styrning och stöd
- GIS-ingenjör, Livsmiljö Gävle
- Ekonom, Styrning och stöd
- Hållbarhetsstrateg, Styrning och stöd

Skapad av Elin Byström och Sofie Norberg Domsic		Dokument-ID 25KS64	
Godkänd av		Datum	Rev. Referens

Delprojektgrupper:

Delprojektgrupper tillsätts beroende på vilket område/tema inom översiktsplanen som den politiska styrningen har prioriterat.

Referensgrupp:

Referensgruppen används för kunskapsinhämtning och avstämning inom respektive delprojekt. Alla bolag och förbund ska om möjligt vara representerade i någon/några av referensgrupperna:

- Gavlefastigheter AB
- AB Gavlegårdarna
- Gävle Energi AB
- Gästrike vatten AB
- Parkeringsservice AB
- Gästrike återvinnare
- Gästrike räddningstjänst

3.2. Programmetts rapportering

Status i programmet och dess delprojekt rapporteras till SBU via den stående informationspunkten på SBU-sammanträden.

Programmet rapporterar status, resultat och ekonomi rapporteras löpande till programstyrgruppen enligt programspansors önskemål. Programspansorn har ordföranderollen i programstyrgruppen och sammankallar styrgruppen. Vid avvikelser som inte programstyrgruppen kan hantera förs informationen vidare till den politiska styrningen för prioritering av delprojekt/ delleveranser.

Delprojekten ansvarar för arbetets upplägg, framskridande och rapportering. Status i delprojekten rapporteras löpande till programledare. Större avvikelser eskaleras till programstyrgruppen för hantering.

3.3. Programmetts överlämning

Första steget är beslut om ny uppdaterad översiktsplan 2028. Finns behov av att fortsätta processarbetet kan programmet få ytterligare en mandatperiod för att leverera nästa uppdatering av översiktsplanen. Efter överlämning övergår översiktsplaneringen i linjearbetet inom förvaltningen.

4. Referenser

”Planeringsstrategi 2024” (23KS151) beslutad i kommunfullmäktige 2024-06-17

Boverket PBL Kunskapsbanken www.boverket.se

